

การศึกษาความเข้มแข็งชุมชนเมือง : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา

A Study of Urban Strengthening: A Case Study of Si Racha Municipality

นัยนา สติยเสถียร

Naiyana Sathitsathien

สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

General Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

E-mail: naina2521@gmail.com

Received 2/12/2564

Revised 1/6/2566

Accepted 15/6/2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และผู้นำกลุ่มหรือองค์กร จำนวน 159 คน ผลการสำรวจความเข้มแข็งของประชากร พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$ คะแนน) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\mu = 3.64$ คะแนน) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$ คะแนน) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$ คะแนน) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$ คะแนน) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความเข้มแข็งของชุมชนเมือง คุณภาพชีวิต การพึ่งตนเองในชุมชน การพัฒนาชุมชนเมือง

Abstract

This research article aims to study the strength of urban communities and to study the quality of life and sustainable urban management with quantitative research model. Data were analyzed by descriptive statistics, frequency, percentage, mean, and Standard Deviation. The samples were 159 people. The result shows that overall, people have strength at a high level ($\mu = 3.47$) considering the items listed in descending order, i.e. love and cherish the community ($\mu = 3.64$), community vision ($\mu = 3.49$), community self-reliance ($\mu = 3.41$) and community security ($\mu = 3.32$), respectively.

Keywords: urban strengthening, quality of life, self-reliance in community, urban development

1. บทนำ

การเติบโตอย่างรวดเร็วของชุมชนเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนา และการเพิ่มขึ้นในการย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมือง ความเจริญของเมืองขนาดเล็กไปสู่ความเป็นเมืองขนาดใหญ่ ในปี 2020 มี 10 เมืองใหญ่ที่มีพลเมืองมากกว่า 10 ล้านคนหรือมากกว่านั้น ในอีก 5-10 ปี ข้างหน้า ก่อให้เกิดปัญหาการอาศัยอยู่ในเมือง ความยากจนกระจุกตัวอยู่ในเมือง รัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นต้องพยายามจัดการเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่เหล่านั้น การทำให้เมืองปลอดภัยและยั่งยืน หมายถึง การทำให้เข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและเหมาะสมและพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนแออัด นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการลงทุนเรื่องการขนส่งสาธารณะ การสร้างพื้นที่สาธารณะสีเขียวและการปรับปรุงการวางผังเมืองและการจัดการในลักษณะแบบมีส่วนร่วม ตรงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable

Development Goals) เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะเวลา 15 ปี (เดือนกันยายน 2558 - สิงหาคม 2573) ในเป้าหมายที่ 11 เมืองปลอดภัย

การจัดการเมืองเป็นวิธีการพัฒนารูปแบบหนึ่ง ที่นำมาใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนามนุษย์ ชุมชน และสังคม ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุข เป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีความดีงาม ซึ่งการพัฒนาคนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้โดยมีคนที่มีความรู้ มีจิตวิญญาณ ผู้นำรักชุมชน มีความรักชุมชน เป็นชุมชนเรียนรู้ เมืองรักชุมชนที่เข้มแข็งมีการจัดการชุมชนเมืองที่ดี มีเครือข่ายกิจกรรม มีภาวะผู้นำในชุมชนพึ่งพาตนเองได้และเป็นชุมชนที่สงบสุขพัฒนาต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

การพัฒนาจะได้ผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งจะมีกลไกในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การช่วยเหลือตนเองของชุมชน การใช้ทรัพยากรในชุมชน ความคิดริเริ่มของชุมชน การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน ความสมดุลกันการพัฒนา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรหนึ่ง ที่ตระหนักในการพัฒนาชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน เพื่อให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนและท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ คนในชุมชนมีความสามารถในการศึกษา คิดวิเคราะห์ อย่างเป็นเหตุเป็นผล รู้จักการจัดการอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และมีกระบวนการวางแผนการจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประกอบกับเทศบาลเมืองศรีราชาเป็นชุมชนเมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี และจะดำเนินงานในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2564 - เดือนสิงหาคม 2564

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน

2. วิธีการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนจากชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา

โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และผู้นำกลุ่มหรือองค์กร จำนวน 159 คน โดยวิธีการคำนวณประชากรของ (Runyon, Haber, Pittenger Coleman, 1996) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z คือ ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า $Z = 1.96$

e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) ที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95%

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ถึง กันยายน พ.ศ. 2564

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ความความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา ได้แก่ ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ความรักและหวงแหนชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 ลักษณะทั่วไปของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา

กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.2 มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.8 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.9 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 27.7 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.6 มีรายได้เพียงพอและไม่มีเก็บ คิดเป็นร้อยละ 39.1 แหล่งที่มาของรายได้มาจากอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 52.8 ภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 73.6 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่มากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.6 สาเหตุที่อาศัยอยู่เทศบาลเมืองศรีราชา เพราะเป็นบ้านเกิด คิดเป็นร้อยละ 76.9 และการมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ อื่น ๆ (เป็นสมาชิก/ประชาชนในชุมชน) คิดเป็นร้อยละ 39.0 ดังแสดงในตารางที่ 1

3.2 ผลวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$ เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\mu = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน	3.41	1.06	มาก	3
ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน	3.32	0.93	ปานกลาง	4
การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน	3.49	1.16	มาก	2
ความรักและหวงแหนชุมชน	3.64	1.11	มาก	1
รวม	3.47	1.07	มาก	-

จากตารางที่ 1 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.47$ เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\bar{x} = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\bar{x} = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\bar{x} = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\bar{x} = 3.32$) ตามลำดับ

**ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้าน
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน (n = 159)**

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก	3.49	1.18	มาก	2
2. ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง	3.51	1.18	มาก	1
3. การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน	3.31	1.09	ปานกลาง	4
4. ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน	3.34	1.12	ปานกลาง	3
รวม	3.41	1.06	มาก	-

จากตารางที่ 2 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ($\bar{x} = 3.51$) ประเด็นที่ 1 มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก ($\bar{x} = 3.49$) ประเด็นที่ 4 ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน ($\bar{x} = 3.34$) และประเด็นที่ 3 การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน ($\bar{x} = 3.31$) ตามลำดับ

**ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้าน
ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน (n = 159)**

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน	3.67	1.14	มาก	1
2. ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ	3.58	1.21	มาก	2
3. การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้	3.39	1.23	ปานกลาง	3
4. อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน	2.94	1.34	ปานกลาง	5
5. อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.02	1.37	ปานกลาง	4
รวม	3.32	0.93	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 3 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน ($\bar{x} = 3.67$) ประเด็นที่ 2 ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ ($\mu = 3.58$) ประเด็นที่ 3 การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ ($\mu = 3.39$) ประเด็นที่ 5 อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 3.02$) และประเด็นที่ 4 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 2.94$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน (n = 159)

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	3.36	1.17	ปานกลาง	5
2. ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน	3.56	1.21	มาก	1
3. มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน	3.54	1.25	มาก	2
4. มีการวางแผนชุมชน	3.48	1.28	มาก	4
5. มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน	3.52	1.24	มาก	3
รวม	3.49	1.16	มาก	-

จากตารางที่ 4 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.56$) ประเด็นที่ 3 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน ($\mu = 3.54$) ประเด็นที่ 5 มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน ($\mu = 3.52$) ประเด็นที่ 4 มีการวางแผนชุมชน ($\mu = 3.48$) และประเด็นที่ 1 ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.36$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน (n = 159)

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.58	1.20	มาก	4
2. เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.68	1.12	มาก	2
3. การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.61	1.19	มาก	3
4. การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.70	1.12	มาก	1
รวม	3.64	1.11	มาก	-

จากตารางที่ 5 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.86$) ประเด็นที่ 2 เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.88$) ประเด็นที่ 3 การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.91$) และประเด็นที่ 1 เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมและร้อยละความเข้มแข็งของประชาชน

มิติความเข้มแข็ง	ระดับการบริการที่คาดหวัง
	ค่าเฉลี่ยในภาพรวม (μ)
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน	3.41
ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน	3.32
การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน	3.49
ความรักและหวงแหนชุมชน	3.64
รวม	3.47

3.3 อภิปรายผล

ผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาคูณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน จำนวน 159 คน ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\mu = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.41$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ($\mu = 3.51$) ประเด็นที่ 1 มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก ($\mu = 3.49$) ประเด็นที่ 4 ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน ($\mu = 3.34$) และประเด็นที่ 3 การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน ($\mu = 3.31$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน ($\mu = 3.67$) ประเด็นที่ 2 ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ ($\mu = 3.58$) ประเด็นที่ 3 การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ ($\mu = 3.39$) ประเด็นที่ 5 อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 3.02$) และประเด็นที่ 4 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 2.94$) สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543, หน้า 65-84) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งว่า ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาที่มีระบบการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากร ระบบสวัสดิการ และกฎหมายมาจากชุมชน เป็นของชุมชนการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.56$) ประเด็นที่ 3 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน ($\mu = 3.54$) ประเด็นที่ 5 มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน ($\mu = 3.52$) ประเด็นที่ 4 มีการวางแผนชุมชน ($\mu = 3.48$) และประเด็นที่ 1 ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.36$) สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ สุดประเสริฐ (2544, บทคัดย่อ) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งไว้ดังกระบวนการ 3 ส คือ สร้าง เสริม สืบสาน โดยเชื่อมโยงเครือข่าย 2 ระดับ คือ เชื่อมโยงภายในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นชุมชนเข้มแข็ง และเชื่อมโยงกับชุมชนเข้มแข็ง และองค์กรภายนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนรักษาสภาพชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.86$) ประเด็นที่ 2 เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.88$) ประเด็นที่ 3 การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.91$) และประเด็นที่ 1 เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.95$) สอดคล้องกับ บัณฑิต อ่อนคำ และ วิริยา น้อยวงศ์นงศ์, 2533 ภูมิปัญญาและความรู้ที่สืบทอดและการประยุกต์ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก องค์การชุมชน และกลุ่มผู้นำที่มีคุณธรรมและภูมิปัญญา รวมถึงการจัดตั้งกลุ่ม และจัดระเบียบในชุมชน เวทีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการบูรณาการจากภายนอก

4. สรุปผล

ผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน จำนวนตัวอย่าง 159 คน ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและห่วงใยชุมชน ($\mu = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.41$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอกับไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ($\mu = 3.51$) ประเด็นที่ 1 มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก ($\mu = 3.49$) ประเด็นที่ 4 ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน ($\mu = 3.34$) และประเด็นที่ 3 การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน ($\mu = 3.31$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน ($\mu = 3.67$) ประเด็นที่ 2 ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ ($\mu = 3.58$) ประเด็นที่ 3 การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ ($\mu = 3.39$) ประเด็นที่ 5 อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 3.02$) และประเด็นที่ 4 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 2.94$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.56$) ประเด็นที่ 3 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน ($\mu = 3.54$) ประเด็นที่ 5 มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน ($\mu = 3.52$) ประเด็นที่ 4 มีการวางแผนชุมชน ($\mu = 3.48$) และประเด็นที่ 1 ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.36$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.86$) ประเด็นที่ 2 เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.88$) ประเด็นที่ 3 การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.91$) และประเด็นที่ 1 เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.95$) ตามลำดับ

5. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การทำงานแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สมาคมทอริกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- จรัญญา วงษ์พรหม. (2536). *การบริหารและการมีส่วนร่วมของประชาชนในสหกรณ์ร้านค้า*. ม.ป.ท.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2540). *เอกสารประกอบการเรียน การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การบริหารการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2536). *วิธีการเก็บข้อมูลเพื่อเข้าใจสถานะและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน, คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา*. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: พาณิชยพรนคร.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- บันทร อ่อนคำ และ วิริยา น้อยวงศ์นัยวงศ์. (3533). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท : ประสบการณ์ของประเทศไทย. (แปลและเรียบเรียง)* กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมหมาย แจ่มกระจ่าง, ศรีวรรณ มีคุณ และพีระพงษ์ สุดประเสริฐ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาการจัดทำแผนชุมชนเทศบาลตำบลบางพระ*. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 4(2), 33-50.
- อดิน รพีพัฒน์. (2536). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ
- Cogan, C., & Derricott, R. (1998). *Citizenship for the 21st century*. London: Kogan Page.
- Cohen, J., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation 's place in rural development: Seeking clarify through specificity*. *World Development*, 8(3), 213-235.